

Ο Προτεσταντισμός και μία ετερόνομη ηθική

[Ορθοδοξία](#) / [Ηθική](#)

[Χριστόφορος Παπαδόπουλος, Θεολόγος](#)

Ο Προτεσταντισμός παρουσιάζει κι αυτός πολλά στοιχεία ετερόνομης ηθικής. Σύμφωνα με αυτόν, η ηθική του Ευαγγελίου έχει σκοπό να φανερώσει την αμαρτωλότητα του ανθρώπου και να τον οδηγήσει στην επίγνωση της χάριτος του Θεού, που είναι ο μόνος παράγοντας της σωτηρίας του [41]. Κατ' αυτόν τον τρόπο, προκαλεί στον άνθρωπο αισθήματα ενοχής και διάφορα συμπλέγματα, τα οποία τον πνίγουν μέσα σε έναν δυσβάσταχτο ηθικισμό και, ως εκ τούτου, του περιορίζουν την ελευθερία. Συν τοις άλλοις, η εσχατολογική διδασκαλία τους προβάλλει μία αναμενόμενη καταστροφή του κόσμου, ενόψει της οποίας δεν υπάρχει λόγος για εγκόσμιες φροντίδες και μέριμνες. Το μόνο που μένει να κάνει ο άνθρωπος είναι να εκμεταλλευτεί αυτήν την ευκαιρία που του προσφέρει ο Θεός και να μετανοήσει [42]. Η ηθική τους λοιπόν αυτή παρουσιάζει στοιχεία απελπισίας, φόβου και δειλίας μπροστά σ' αυτήν την επικείμενη καταστροφή, στοιχεία τα οποία επικρίνουν πολύ αυστηρά οι ανθρωπιστές φιλόσοφοι ως στοιχεία ετερονομίας που φαλκιδεύουν την ελευθερία του

ανθρώπου.

Το αποκορύφωμα της ετερόνομης ηθικής της προτεσταντικής θεολογίας είναι ο απόλυτος προορισμός, κατά τον οποίο ό, τι κι αν κάνει ο άνθρωπος δεν έχει πολύ σημασία, καθώς ο Θεός έχει επιλέξει το ποιός θα σωθούν και ποιός όχι. Οι σεσωσμένοι θα φανούν από την οικονομική τους κατάσταση και το κοινωνικό τους status, καθώς επίσης οι ίδιοι δεν έχουν άλλη επιλογή παρά να πράξουν το αγαθό. Έτσι ισοπεδώνεται και το παραμικρό ίχνος αυτόνομης ηθικής στον Προτεσταντισμό.

Επίσης, σε αντίθεση με τον ουμανιστικό μαξιμαλισμό του Παπισμού, που από το Χριστό αφαιρεί τα πάντα, ο Προτεσταντισμός εισηγείται έναν ανθρωπιστικό μινιμαλισμό, που από τον Χριστό ζητεί το ελάχιστο έως και τίποτα εντελώς [43]. Με τον τρόπο αυτό το αλάθητο του πάπα εφαρμόζεται σε κάθε προτεστάντη ιδιαιτέρως και όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Άγιος Ιουστίνος Πόποβιτς: «Κατά το παράδειγμα του αλαθήτου ανθρώπου της Ρώμης, ο κάθε προτεστάντης γίνεται αλάθητος, διότι διεκδικεί το αλάθητον εις τα θεμέλια της πίστεως» [44]. Έτσι ετερονομία δεν ασκεί πλέον μόνο ο πάπας, αλλά ο κάθε προτεστάντης.

Παρά ταύτα όμως ο Λούθηρος θεωρείται κλασικός θεολόγος της ελευθερίας. Κι αυτό δεν είναι εσφαλμένο, καθώς αποκάλυψε εκ νέου στη δυτική θεολογία την ελευθερία ως επιτομή του Ευαγγελίου. Στην ελευθερία όμως που εισηγείται υπάρχει ο κίνδυνος του ατομισμού. Ο πιστός αναζητά και διεκδικεί δικαιώματα μόνο για τον εαυτό του, επικαλείται μία αξιοπρέπεια που τελικά θεμελιώνεται στην αλαζονική αυτοσυνειδησία του ως αυτόνομου υποκειμένου. Προβάλλει εδώ ο Λούθηρος στη θεολογία του τον υποκειμενισμό, όπως προβάλλεται και στη φιλοσοφία από τον Καρτέσιο. Αμφότεροι δίνουν στο Εγώ κεντρική σημασία, ο Καρτέσιος συνδέει τη γνώση με την ατομική βεβαιότητα του σκεπτόμενου Εγώ,

αντίστοιχα ο Λούθηρος συνδέει τη σωτηρία του ανθρώπου με την ατομική βεβαιότητα του πιστεύοντος Εγώ [45].

Αυτά αναφέρθηκαν για να υποστηριχθεί η άποψη του Αγίου Ιουστίνου, ότι δηλαδή ο κάθε προτεστάντης εκλαμβάνει την αυτονομία ατομικιστικά και αντί η ελευθερία που κηρύττεται από το Ευαγγέλιο να τον «βγάλει» από τον εαυτό του, προς συνάντηση του Θεού και του πλησίον, στην ουσία τον κλείνει μέσα του και τον αποεκκλησιαστικοποιεί [46]. Η ίδια του η ελευθερία γίνεται η «φυλακή» του.

Απ' όλα τα παραπάνω φαίνεται καθαρά ότι ο δυτικός χριστιανισμός μεταβλήθηκε σε ανθρωπισμό και το μόνο που έκανε ο αθεϊστικός ή μη-θεϊστικός ανθρωπισμός είναι που αφαίρεσε κάθε θρησκευτικό περίβλημα αυτού του ανθρωπισμού που εισηγήθηκαν τα δύο θρησκευτικά δόγματα [47].

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

41. Γεωργίου Μαντζαρίδη, Ό.π., σ. 90.

42. Ό.π., σ. 92.

43. Αρχιμ. Ιουστίνου Πόποβιτς, Ό.π., σ. 126.

44. Ό.π., σ. 127.

45. Βλ. Περισσότερα: Κώστα Δεληκωσταντή, Ό.π., σσ. 108-116.

46. Ό.π., σ. 116

47. Νικολάου Κόϊου, Ό.π., σ. 89.

<http://bit.ly/2ytKF5g>